

Budki lęgowe

Nadchodzi wiosna, więc ptaki gorączkowo poszukują miejsc na założenie gniazd. Większość z ptaków wybierze gęste, kolczaste zarośla, miejsca w koronach drzew, zagłębienie do rynien, dziur w murach. Jest jednak spora grupa dziuplaków: sikory, szpaki, kowaliki, puszczyki i sowy, które dla swoich dzieci potrzebują kameralnych warunków. Naturalne dziuple w drzewach są najlepszym schronieniem. Jednak w większości wypielęgnowanych ogrodów nie znajdują takich miejsc. Wiadomo, że ptak budując gniazdo chce zapewnić swemu potomstwu spokój i bezpieczeństwo. Możemy pomóc ptakom budując dla nich budki lęgowe. Musimy jednak wiedzieć jak mają wyglądać. Najlepszym materiałem na budki jest drewno, które stwarza ptakom naturalne warunki, izoluje od zimna i upału. Robiąc taką budkę trzeba pamiętać aby ścianki miały co najmniej 2 cm grubości. Budki trzeba uszczelnić w kątach aby po wyschnięciu drewna nie spowodowały wysypania się zawartości. Ptasie domki muszą mieć daszek aby deszcz czy wiatr nie dostawał się do środka.

Najważniejszym etapem jest wybór rodzaju budki lęgowej. Musi ona mieć odpowiednią wielkość w zależności do gatunku, który ma je zamieszkiwać. Każda budka musi mieć odpowiednie wejście, takie przez które bez problemu wejdzie dany gatunek ptaka, a jednocześnie uchroni pisklęta przed drapieżnikami. Budka nie może być zbyt krótka i zbyt głęboka. Jeśli będzie zbyt głęboka, pisklęta mogą mieć problem z wydostaniem się z budki i istnieje ryzyko, że zostaną tam na zawsze.

Wzory budek zostały dawno stworzone według opracowanych naukowo norm i wytycznych autorstwa ornitologa, profesora Jana Sokołowskiego przed II wojną światową i są używane do dziś z lekkimi modyfikacjami.

Budki przyjęto się określać nazwami literowymi. Za każdą literką kryje się wielkość budki i gatunek ptaka, który w niej zamieszka.

Budki lęgowe zamknięte dla dziuplaków oznaczone są literami alfabetu od A do E (od najmniejszej do największej) i literą P :

- Budka typ A1, średnica wlotu 2,80 cm, przeznaczona dla: sikorki modrej, sikorki sosnówki, sikora czubątka,
- Budka typ A, średnica wlotu 3,30 cm, przeznaczona dla: sikorki bogatki, mazurka, wróbla domowego, pleszki, modraszki, muchołówki żałobnej,
- Budka typ B, średnica wlotu 5,00 cm, przeznaczona dla: szpaka, kowalika, krętogłowa, bogatki, wróbla domowego, jerzyka,
- Budka typ D, średnica wlotu 8,50 cm, przeznaczona dla: kawki, gołębia siniaka, gągoła, kraski, włochatki, kowalika, dudka, szpaka, wiewiórki,
- Budka typ E, średnica wlotu do 15,00 cm, przeznaczona dla: puszczyka zwyczajnego, kaczki krzyżówki, gągoła, tracza nurogęsi, kawki, gołębia siniaka.

Półotwarte budki (według Sokołowskiego) – w skrócie typ P, do wnętrza których prowadzi szeroki otwór wlotowy, przeznaczone są do zasiedlania przez półdziuplaki, czyli ptaki gniazdujące w szczelinach murów, w wyłomach skalnych, w szparach pod dachami. Gatunki te

muszą mieć w gnieździe dobry widok na okolicę, w odróżnieniu od dziuplaków, które gniazdują w przestrzeniach zamkniętych. Są to przede wszystkim cztery gatunki: muchołówka szara, kopciuszek, pliszka siwa, rudzik. Z półdziupli korzystają jednak również inne gatunki ptaków, w tym także te gniazdujące w dziuplach, np. szpaki oraz te, które budują gniazda otwarte, np. kosy i inne.

Wysokość, na której wieszamy budkę to od 2-5 metrów. Nie należy mocować jej w miejscu widocznym i „w zasięgu ręki” dla innych ptaków czy czworonogów. Należy też pamiętać, żeby budka była wystawiona poza zasięgiem promieni słonecznych – unikamy więc montażu skrzynki z otworem wlotowym w kierunku południowym co jest dodatkowym zabezpieczeniem piskląt przed wiatrem.

Budki lęgowe należy wieszać w jesieni kiedy ptaki, które zimują w Polsce, szukają schronienia i szybciej zasiedlają budki oraz w okresie przedwiośnia kiedy ptaki szukają miejsc do rozrodu. Jeśli już zawiesimy budkę musimy poczekać na ptasiego lokatora. Nie zaglądamy do środka, tylko obserwujemy.

Budki czyści się po okresie lęgowym, najczęściej przypada to na okres od października do listopada. Usuwamy stare gniazdo i czyści wewnątrz budkę szczotką. Można też umyć skrzynkę wodą, jeśli jest mocno zabrudzona, ale nie wolno używać żadnych środków chemicznych.

Ptaki zapamiętują miejsce gdzie wisi ich domek i zapewne powrócą w następnym roku.